

סילון המושגים של חוש"ן

2023

א

אישה – זהות מגדרית הכוללת סט של התנהגויות מגדריות.

א-בינארי – מושג מטרייה, מי שהזהות שלה/ו אינה תואמת את הדיכוטומיה המגדרית (הנגדה) של גבר או אישה (הן יכולות להרגיש גם גבר וגם אישה, לא גבר ולא אישה, איפשהו על הסקאלה שבין גבר לאישה או לגמרי מחוץ לסקאלה הזו). לרוב, אנשים א-בינאריים יזדהו תחת הקשת הטראנסית. זהויות נוספות תחת מושג המטרייה: ביג'נדר, מגדר שלישי, א-ג'נדר, ג'נדרקוויר, ג'נדרפלואיד ועוד.

א-ג'נדר – ללא מגדר. מי שלא מזדהה תחת קטגוריות מגדריות או שרעיון המגדר לא רלוונטי לגביו/ה.
א-מיני – מי שלא חווה משיכה מינית כלל או חווה משיכה נמוכה מאד. חשוב לדעת שא-מיניות לא מבטלת רומנטיקה. אנשים א-מיניות יכולות להתאהב ולהיות מעוניינות בזוגיות. א-מיניות היא רצף שבתוכו חלק מהאנשים חווים חשק מיני לפעמים ואפילו מקיימות פרקטיקות מיניות במקרים מסוימים.

א-רומנטי – מי שאינה חווה משיכה רומנטית לאחרות. ים או חווה משיכה רומנטית נמוכה מאד, חוסר רצון בקשר רומנטי עם אף מגדר. גם כאן, א-רומנטיות לא מבטלת מיניות ולכן אנשים א-רומנטיים יכולים לחוות משיכה מינית.

אוחצ'ה – כינוי בתרבות ההומואית לגברים שמאמצים התנהגויות שנחשבות נשיות.

אופוריה מגדרית – תחושת אושר, נוחות, שייכות והקלה הנובעת מהלימה בין הזהות המגדרית של אדם לבין האופן בו הוא/היא נתפסת חברתית, ההפך מדיספוריה מגדרית (ראו דיספוריה מגדרית).
אינטרסקס – מושג רחב המתאר אנשים שמבחינה ביולוגית אינם/ן בדיוק זכרים או נקבות. אינטרסקס יכול לבוא לידי ביטוי בדרכים מגוונות של שילובים שונים בין מאפייני המין (הורמונים, כרומוזומים, איברי מין, איברי רבייה, סממני מין משניים). אינטרסקס הוא מצב גופני ולכן אינו מעיד על משיכה או על זהות מגדרית.

ב

בוצ' – זהות שמקורה בתרבות הלסבית הכוללת אימוץ סממנים גבריים במובהק. במקור, זהות זו הייתה משויכת לצימוד בוצ'-פם (ראו פם\פמית) והייתה צעד חשוב בהתפתחות הנראות הלסבית בציבור במאה ה-20. בוצ'יות לא מתקיימת רק בתוך ההקשר הזוגי ולא מעידה בהכרח על העדפות ספציפיות בהתנהגות או בפרקטיקה מינית.

ביסקסואליות – (לעיתים נקרא גם ביסית) משיכה ליותר ממגדר אחד, לא בהכרח באותו האופן, לא בהכרח באותה העוצמה, לא בהכרח באותו הזמן. ביסקסואליות משמש גם כמונח מטריה להגדרות אחרות מולטי משיכתיות אחרות.

ג

גבר – זהות מגדרית הכוללת סט של התנהגויות מגדריות.

ג'נדרקווריות – (מילולית: מגדר חורג) זהות מגדרית א-בינארית, מי שאינה מרגישה שייך. ת. לאף אחת מההגדרות המקובלות "גבר" או "אישה". חלק יחווה לפעמים גבר ולפעמים אישה, חלק יחווה גם גבר וגם אישה בו זמנית, חלק יחווה לא גבר ולא אישה אלא משהו אחר וכו'.

ג'נדרפלאיד – (מילולית: מגדר נזיל) זהות מגדרית א-בינארית, אנשים שחווים את המגדר שלהם כדבר נזיל ומשתנה.

ד

דמיסקסואליות – מי שחווה משיכה מינית רק לאחר יצירת חיבור רגשי משמעותי. דמיסקסואליות היא זהות על הספקטרום הא-מיני, אך היא אינה מעידה על עוצמת המשיכה אלא על התנאים לקיומה. יכולה להתקיים במקביל לנטייות מיניות ורומנטיות שונות.

דוב – גבר המשתייך לתת קבוצה בתוך הקהילה ההומואית. הדובים מקיימים תרבות ופעילויות שנועדו לקבוצה זו. הם מזהים את עצמם לפי תכונות גופניות כגון גוף מלא, שריריות, גוף שעיר, זרועות וירכיים שעירות, זקן או שפם מגודל. ישנם דובים שמפגינים גבריות מוקצנת בלבוש ובתספורת, בעיסוק ובתחביבים, ומאידך, דובים אחרים המראים תכונות נשיות. בתוך קהילת הדובים ישנן תתי הגדרות נוספות.

דייקית – מונח שבמקור שימש בארה"ב כמילת גנאי ללסביות, אשר אומץ על ידי לסביות כהגדרה עצמית חיובית ומעצימה (בדומה למושג קוויר בהמשך). בארץ קיבל משמעות נוספת של אישה שמנכיחה את הנראות הלטי"בית שלה באופן מודע ומכוון, לרוב כאקט פוליטי.

דיספוריה מגדרית – תחושות אי-נוחות, אומללות ומצוקה נפשית עזה כתוצאה מהפער בין הזהות אותה אדם מחזיק לבין המגדר המצופה ממנו מצד החברה בהתבסס על המין הביולוגי. הרבה אנשים על הקשת הטראנסית (ראו טראנסית) חווים את דיספוריה מגדרית. ההפך מאופוריה מגדרית (ראו אופוריה מגדרית).

דראג – דראג הוא סוג של אמנות במה שמאתגרת, מטילה ספק ומרחיבה את גבולות המגדר והאפשרויות בו. מלכות/מלכי דראג הם אמניות. הם המופיעים. ות כבנות/בני מגדר אחר או בתוך המגדר שלהם. תוך הקצנה של סממני ההתנהגות המגדרית באופן סרקאסטי. חשוב לדעת! אמני. ות דראג הן פרפורמיות לכל דבר – הן לא חיות את חיי היומיום שלהן בדמות מלכת הדראג אלא מופיעות איתה. יש הטוענות כי ביטויים מגדריים בחיי היומיום של כולנו הם למעשה סוג של דראג. חשוב להבחין בין דראג לבין טראנס*: דראג הוא אמנות מופע ולא זהות (ראו טראנסית).

ה

הומו – גבר שנמשך (מינית ו\או רומנטית) לגברים.

הטרוסקסואליות – נשים שנמשכות (מינית ו\או רומנטית) לגברים וגברים שנמשכים (מינית ו\או רומנטית) לנשים. המשמעות המילולית של המילה "הטרו" היא "האחר\השונה".

התנהגות מגדרית – אסופת ההתנהגויות שבעזרתן אנחנו משדרות לעולם לאיזה מגדר אנחנו שייכים. ההתנהגות המגדרית מבוססת על התפיסות החברתיות כלפי כל אחד מהמגדרים והיא תלויה זמן ותרבות (סט השאיפות, התכונות, היכולות, הנראות, תחומי העניין, המקצועות וכולי שמזוהה עם כל אחד מהמגדרים משתנה בין זמנים שונים ומקומות שונים).

התאמה מגדרית – תהליך אותו עושים חלק מהאנשים על הקשת הטרונסית על מנת ליצור הלימה בין האופן בו הן נראות והאופן בו החברה תופסת אותן ומתנהגת אליהם לבין האופן בו הן חוות את עצמן. התאמה מגדרית יכולה להיות חברתית (שינוי שם, שינוי לשון פניה, החלפת מלתחה ועוד) או גופנית (נטילת הורמונים, ניתוחים). כל אחד.ת בוחר.ת איך לעבור את תהליך ההתאמה שלה.ו ואילו צעדים לקחת בו ומתי. אין דרך נכונה לעבור תהליך התאמה מגדרית.

ז

זכר – מין ביולוגי, אשר יקבל בדרך כלל ביטוי על ידי הכרומוזומים XY, איברי המין והרבייה שלו הם הפין, הערמונית והאשכים. ההורמון הזכרי הבולט הוא הטסטוסטרון.

זהות מגדרית – הדרך שבה אדם מזהה את עצמו. ביחס לתבניות המגדריות של התרבות שלו.ה - המגדר שבו כל אחד.ת מזדהה (ראו מגדר).

ט

טומבוי – כינוי לנשים בעלות מאפיינים נעריים. עבור נשים מסוימות זו גם זהות מגדרית.

טרנסיות – (לעיתים נקראים.ות גם טרנסג'נדרים.ות או טרנסקסואליות.ים) כאשר אנחנו נולדים (ולפעמים אפילו באולטרסאונד) מוענק לנו מגדר על בסיס מאפייני המין שלנו (כשנולד זכר אומרים "מזל טוב, יש לך בן!" ואילו כשנולדת נקבה אומרות "מזל טוב! יש לך בת!"). אנשים על הקשת הטרונסית הם אנשים שחווים.ות חוסר הלימה בין הזהות המגדרית שלהם לבין המגדר שיוחס להם בלידתם בהתבסס על מאפייני המין. על הקשת הטרונסית ישנם אנשים שחווים את המגדר שלהם כבינארי (רק גבר או רק אישה) ויש כאלו שחווים את המגדר שלהם כלא בינארי (ראו זהויות א-בינאריות לעיל). לפעמים אנשים על הקשת הטרונסית ירצו לעבור תהליך שנקרא התאמה מגדרית (ראו התאמה מגדרית). בין אם יבחרו לעבור תהליך התאמה או שלא, הזהות המגדרית של אדם נקבעת על פי תחושה פנימית והגדרה עצמית.

ל

לסבית – אישה שנמשכת (מינית ו\או רומנטית) לנשים.

לשון פניה – לשון פניה היא ההתייחסות המגדרית אלינו בשפה. בעברית אפשרות הפניה היא או בלשון את או בלשון אתה ("איך אתה מרגיש" לעומת "איך את מרגישה"). לעיתים אנשים א-בינאריים

ואנשים על הקשת הטרונסית יבקשו לפנות אליהם בלשון פניה חדשה. לעיתים יבקשו שיפנו אליהם **בלשון מעורבת**, כלומר שנערבב בין אתה ואת (למשל: "איך אתה מרגישה" או "מה את אוהב לאכול"). יש כאלו שמבקשים שיפנו אליהם **בלשון רבים** ("איך אתם מרגישים"). פניה ברבים מבוססת על לשון פניה THEY באנגלית שלא משויכת לאף מגדר. חשוב לכבד לשון פניה של כל אדם על מנת לאפשר לו.ה להרגיש בנוח בחברתנו.

מגדר – תחושה פנימית ומודל שייכות חברתית המבוססת על מכלול מאפיינים פסיכולוגיים, חברתיים ותרבותיים (כמו תכונות, העדפות, התנהגויות, תחומי עניין, מאפייני נראות ועוד) המבחינים בין קבוצות של א.נשים. מכלול המאפיינים המקושרים למגדר מסוים משתנים מתרבות לתרבות ובתקופות שונות בהיסטוריה. השתייכות למגדר זה או אחר נקבעת על פי תחושתו הפנימית של אדם. אסופה של תכונות, העדפות, התנהגויות, תחומי עניין ומאפייני נראות.

מולטי-משכתיים – מונח מטרייה לזהויות משיכה ליותר ממגדר אחד (ביסקסואליות, פאנסקסואליות, פוליסקסואליות). חשוב לדעת שמולטי משיכתיים לא אומרת משיכה לכל האנשים. לכל אחד יש את הטעם וההעדפות שלו.ה, גם אם הם מולטי משיכתיים.

נקבה – מין ביולוגי, אשר יקבל בדרך כלל ביטוי על ידי הכרומוזומים XX ואיברי המין והרבייה שלו הם הפות, הנרתיק, הרחם, השחלות, החצוצרות, הדגדגן ועוד. הורמוני המין הנקבי הבולטים הם אסטרוגן ופרוגסטרון.

סיסג'נדרית – אנשים שהזהות המגדרית שלהם תואמת את זו שיוחסה להם בלידה בהתבסס על מאפייני המין (א.נשים שאינם טרנסים).

פאנסקסואליות / אומניסקסואליות – משיכה מינית ו/או רומנטית כלפי אנשים ללא קשר לזהות מגדרית או למינם הביולוגי. פאנסקסואליות מתוארת לעיתים כ"עוורון למגדר" בהקשר של משיכה. עבור אנשים אלו המין והמגדר לא רלוונטיים למשיכה (לדוגמה נמשכות לאנשים מצחיקים עם תלתלים בלי קשר לגוף\מגדר שלהם).

פוליסקסואליות – משיכה לאנשים ממגדרים וממינים שונים.

פם / פמית – זהות שמקורה בתרבות הלסבית הכוללת אימוץ סממנים נשיים במובהק. במקור, זהות זו הייתה משויכת לצימוד בוצ'-פם (ראו פם\פמית) והייתה צעד חשוב בהתפתחות הנראות הלסבית בציבור במאה ה-20. פמיות לא מתקיימת רק בתוך ההקשר הזוגי ולא מעידה בהכרח על העדפות ספציפיות בהתנהגות או בפרקטיקה מינית.

7

קוויר – (מילולית: מוזר, חריג, שונה) המונח 'קוויר' היה מילת גנאי שהופנתה כלפי הקהילה הלהט"בית בארה"ב ונוכסה מחדש (ריקליימינג) ע"י הקהילה במהלך המאה ה-20. בתוך הקהילה כיום משמשת המילה כתיאור להשתייכות פוליטית שמהותה התנגדות למוסכמות הטרונומטיביות (המחשבה שאורח חיים הטרוסקסואלי-סיסג'נדרי מעל מאפיינים מסודרים ומיושבים הוא אורח החיים התקין היחיד ועל כן החברה צריכה לארגן את עצמה סביב אורח חיים זה בלבד). השתייכות קווירית היא השתייכות פוליטית ועל כן לא קשורה במאפייני מגדר, משיכה או מין מסוימים, אלא בתפיסת עולם.

קוקסינלית – (מילולית בצרפתית: חיפושית) קוקסינלית היא שם הבמה של הזמרת והאמנית הטורנסית הצרפתייה ז'אקלין שארלוט דיפרנאוה שהגיעה להופיע בישראל בשנות ה-60. הקהילה הטורנסית בישראל באותן שנים קיבלה בהתרגשות את הגעתה של קוקסינל, שהיוותה מודל לדמות טרנסית מצליחה, בטוחה בעצמה ושלמה עם עצמה. הטרנסיות הישראליות של התקופה אימצו את שמה כמילה המתארת את זהותן. בקרב חלק מהציבור הישראלי התקבע שימוש במילה קוקסינל כמילת גנאי לתיאור הומואים נשיים ונשים טרנסיות מתוך תפיסה שיש גנאי או בושה בלהיות טרנסית (כפי שקורה עם מילים רבות המתארות את הקהילה הגאה). טרנסיות רבות משתמשות במילה קוקסינלית לתיאור עצמן וחוות אותה כמושג מעצים המחובר להיסטוריה הקהילתית הישראלית. עם זאת, בגלל השימוש הנרחב במילה כמילת גנאי, לא מנומס ולא מומלץ לכנות טרנסיות במילה קוקסינלית בלי היכרות מוקדמת איתן ועם היחס שלהן למילה.

קרוס-דרסרית – (מילולית: מתלבשים בהצלבה) א. נשים שלפעמים לובשים.ות בגדים שמשוייכים חברתית למגדר שהם לא מזדהים בו. לעיתים קרוס-דרסרים רק ילבשו את הבגדים ולעיתים ירצו גם להציג התנהגות מגדרית של מגדר אחר. חשוב! קרוס-דרסרים אינם טרנסים. הם לא חווים את עצמם כשייכים למגדר שאת בגדיו הם לובשים (ראו טרנס.ית).
